

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Analýza dávek státní sociální podpory v Uherském Brodě

Analysis of state social support allowance in Uherský Brod

Student: **Nikola Soukeníková**

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Martiníková Jana, Ph.D.**

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání bakalářské práce

Student: **Nikola Soukeníková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208R011 Ekonomika a právo v podnikání
Téma: **Analýza dávek státní sociální podpory v Uherském Brodě**
Analysis of State Social Support Allowance in Uherský Brod

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Právní úprava státní sociální podpory
  3. Analýza dávek státní sociální podpory v Uherském Brodě
  4. Zhodnocení
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

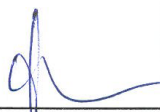
BŘESKÁ, Naděžda et al. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. vyd. Olomouc: Anag, 2010. 224 s. ISBN 978-80-7263-739-3.
KREBS, Vojtěch et al. *Sociální politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 544 s. ISBN 978-80-7357-585-4.
TRÖSTER, Petr et al. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 382 s. ISBN 978-80-7400-322-6.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

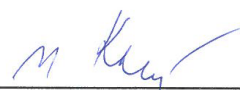
Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Jana Martiníková, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci na téma: Analýza dávek státní sociální podpory v Uherském Brodě, včetně všech příloh, vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a další prameny jsem uvedla v seznamu použité literatury.“

V Ostravě dne 10. 5. 2013

Nikola Soukeníková

Poděkování

„Ráda bych poděkovala za rady a připomínky při konzultacích JUDr. Janě Martiníkové, Ph. D. Také bych ráda poděkovala pracovníkům kontaktního místa státní sociální podpory Uherský Brod za poskytnutí interních informací.“

Obsah

1 Úvod.....	5
2 Právní úprava státní sociální podpory.....	7
2.1 Sociální politika.....	8
2. 1. 1 Typy sociální politiky.....	10
2. 1. 2 Funkce sociální politiky.....	11
2. 1. 3 Nástroje sociální politiky.....	11
2. 1. 4 Nástroje sociálního zabezpečení.....	11
2. 2 Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.....	12
2. 3 Vymezení základních pojmů.....	14
2. 3. 1 Rozhodný příjem.....	14
2. 3. 2 Rozhodné období.....	14
2. 3. 3 Výdělečná činnost.....	15
2. 3. 4 Nezaopatřené dítě.....	15
2. 3. 5 Soustavná příprava dítěte na budoucí povolání.....	16
2. 3. 6 Životní minimum.....	17
2. 4 Dávky státní sociální podpory.....	18
2. 4. 1 Přídavek na dítě.....	19
2. 4. 2 Příspěvek na bydlení.....	20
2. 4. 3 Rodičovský příspěvek.....	24
2. 4. 4 Dávky pěstounské péče.....	25
2. 4. 5 Porodné.....	28

2. 4. 6 Pohřebné.....	29
2.5 Společná ustanovení o dávkách.....	30
2. 5. 1 Nárok na dávku.....	30
2. 5. 2 Přejchod nároku na dávku.....	31
2. 5. 3 Výplata dávek.....	31
3 Analýza dávek státní sociální podpory v Uherském Brodě.....	33
3. 1 Základní údaje o Uherském Brodě.....	34
3. 1. 1 Obyvatelstvo.....	34
3. 1. 2 Nezaměstnanost v Uherském Brodě.....	36
3. 2 Úřad práce Uherský Brod.....	38
3. 3 Výdaje na dávky SSP.....	38
3.4 Metodika výzkumu dávek státní sociální podpory.....	43
3. 4. 1 Přípravná fáze.....	43
3. 4. 2 Realizační fáze.....	44
4 Zhodnocení.....	45
5 Závěr.....	47
Seznam použité literatury.....	49
Seznam zkratk.....	51
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Přílohy	

1 Úvod

V průběhu života se člověk může setkat se situacemi, u kterých je nutná finanční pomoc. Může jít o narození dítěte, úmrtí v rodině až po rodiny s nezaopatřenými dětmi. Pomoc poskytuje stát prostřednictvím dávek státní sociální podpory. Ta pomáhá rodinám v složitých životních situacích s krytím nákladů na výživu a ostatních osobních potřeb dětí a rodin.

Sociální politika hraje významnou roli ve vyspělých zemích světa, a tedy i u nás. Sociálněpolitické problémy v naší zemi hýbou současnou politickou scénou. Sílí zájem i ze strany laické veřejnosti o sociálněpolitické opatření, které jsou vepsány do života nás všech. Sociální politika by měla poskytovat předpoklady pro rozvoj jedinců a stát by se měl snažit o zlepšení podmínek jednotlivců a o rozvoj jejich osobnosti. Stát by se měl také snažit o to, aby pomoc byla poskytována pouze těm, kteří ji doopravdy potřebují.

Cílem bakalářské práce je analyzovat dávky státní sociální podpory a zjistit, zda jsou lidé spokojeni či nespokojeni se systémem státní sociální podpory a navrhnout změny, které by bylo možné realizovat.

Do metod pro zpracování bakalářské práce budou zařazeny metody primární a sekundární. Primární zdroje budou využity v praktické části. Jedná se o odbornou literaturu, právní předpisy apod. V praktické části budou využívány údaje z Úřadu práce v Uherském Brodě a data z Českého statistického úřadu. Pro způsob sběru dat bude použita metoda sekundární. Bude se jednat o dotazování osobní formou.

První kapitola bude věnována vymezení základních pojmů, které souvisí se systémem státní sociální podpory a jednotlivým dávkám.

Druhá kapitola bude zaměřena na město Uherský Brod. Bude se jednat o údaje související s touto problematikou, jako například počet vyplacených dávek nebo výdaje na jednotlivé dávky.

V další kapitole budou shrnuty dávky SSP a uvedeny výsledky výzkumů dotazovaných, kteří byli rozděleni na osoby pobírající dávky a na osoby, které dávky nepobírají, aby se zjistilo, jak se jejich názory mění.

V závěru se pokusím navrhnout změny, které vyplývají z dotazníku.

2 Právní úprava státní sociální podpory

„Dávky, které jsou dnes poskytovány v rámci systému státní sociální podpory, byly do roku 1995 poskytovány z různých sociálních systémů, jejich právní úprava byla nepřehledná a v řadě případů neodpovídala potřebám současného vývoje.“¹ V 1. polovině 90. let postupně začalo docházet ke změnám, aby zavedení systému státní sociální podpory do praxe bylo co nejjednodušší.

„Státní sociální podpora je sociální systém, který poskytuje státní sociální dávky rodinám s dětmi a v některých dalších sociálních situacích. Jelikož se jedná o státní sociální systém, hradí náklady na státní sociální podporu stát. Stát hradí i náklady, které souvisejí s řízením o tyto dávky. Východiskem je princip participace.“² Současně se také uplatňuje princip solidarity mezi vysokopříjmovými rodinami a rodinami s nízkým příjmem. Základem pro určení některých dávek je životní minimum.

Rozlišujeme dvě skupiny dávek státní sociální podpory. Dávky závislé na výši příjmu v rodině, které jsou označovány jako testované dávky, a na dávky nezávislé na výši příjmu v rodině, tzv. netestované dávky.

Mezi dávky testované patří přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné. Mezi netestované dávky se řadí rodičovský příspěvek a pohřebné.

„Státní sociální podporu provádějí v prvním stupni krajské pobočky Úřadu práce České republiky, včetně pobočky pro hlavní město Prahu. Tyto pobočky mají svá kontaktní pracoviště zpravidla ve všech obcích. Zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, s účinností od 1. dubna 2011 zásadně změnil strukturu, organizaci a řízení dosavadních úřadů práce. Od 1. ledna 2012 se také rozšířily oblasti

---

¹ KREBS, Vojtěch, et al. *Sociální politika*. 5. vydání Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 544 s. ISBN 978-80-7357-585-4. 270s.

² BŘESKÁ, Naděžda, BURDOVÁ, Eva, VRÁNOVÁ, Lucie. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady k l. 6. 2010*. Anag, 2010. 239 s. ISBN 978-80-7263-609-9. 16 s.

působnosti Úřadu práce České republiky, kdy vedle dosavadních kompetencí působí v oblasti dávek pro osoby se zdravotním postižením, pomoci v hmotné nouzi, příspěvku na péči inspekce poskytování sociálních služeb.“³

Jako odvolací orgán, ve druhém stupni, vykonává svou působnost Ministerstvo práce a sociálních věcí, dále jen MPSV. Úřad práce České republiky a MPSV se označují jako orgány státní sociální podpory.

Dávky státní sociální podpory jsou určeny pouze pro fyzické osoby a nelze je přiznat právnické osobě. Tato zásada je platná pro všechny případy bez ohledu na to, zda jde o dávky testované nebo netestované.

2. 1 Sociální politika

„Sociální politika se v moderním světě stala fenoménem a navíc i velice kontroverzním a zpravidla i různě interpretovaným a velice náročným na veřejné zdroje. Sociální politika je politikou, která se primárně orientuje na člověka, na rozvoj a kultivaci jeho životních podmínek, dispozic, na rozvoj jeho osobnosti a kvality života. Je vždy součástí určitého společenského celku. Společnost, jako určitý systém, je uspořádána na základě více prvků, zpravidla se v této souvislosti hovoří o dimenzích či sférách společenského rozvoje. Nejčastěji se hovoří o sféře ekonomické, sociální, ekologické, politické apod.“⁴

Sociální politiku je nutné vnímat jako celek s určitými vnitřními komplikovanými vazbami i s vazbami na ostatní prvky společenského systému. Je tedy vázána i na své společenské okolí. Je specifická v každé zemi a době.

---

³ BŘESKÁ, Naděžda, et al. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. vydání. Olomouc: Anag, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7263-739-3. 16s.

⁴ KREBS, Vojtěch, et al. *Sociální politika*. 5. vydání Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 544s. ISBN 978-80-7357-585-4. 17s.

Obecné vymezení politiky můžeme aplikovat i na sociální politiku s tím, že ovlivňuje sociální realitu. Sociální realita je složitá a je chápána různě. Je příčinou toho, že neexistuje jednoznačná definice sociální politiky.

„V ČR rozlišujeme dvě pojetí sociální politiky. Pro první přístup je charakteristické širší pojetí sociální politiky. Toto pojetí vymezuje sociální politiku jako konkrétní jednání státu, ale i ostatních subjektů, kterým je ovlivňována sociální sféra společnosti. Toto vymezení je významné především pro dlouhodobé koncepční úvahy o sociální politice, souvisí s volbou typu sociální politiky, s tvorbou určitého sociálního programu.“⁵

„Ve druhém přístupu je sociální politika vymezována v užším slova smyslu. Cílem je především reagovat na sociální rizika a eliminovat sociální tvrdosti, které doprovázejí fungování tržního mechanismu. Toto pojetí má význam pro průběh ekonomické transformace a zajišťování sociálního smíru.“⁶

Sociální politika si sama volí přístup k řešení svých problémů. Jde o:

- Aktivní (perspektivní) sociální politiku, která předchází vzniku sociálních problémů přijímáním sociálních opatření ex ante.
- Pasivní (retrospektivní) sociální politiku, která řeší již vzniklé sociální problémy. Reaguje ex post.

---

⁵ KREBS, Vojtěch, et al. *Sociální politika*. 5. vydání Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 544s. ISBN 978-80-7357-585-4. 24s.

⁶ KREBS, Vojtěch, et al. *Sociální politika*. 5. vydání Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 544s. ISBN 978-80-7357-585-4. 25 s.

2. 1. 1 Typy sociální politiky

„Rozlišujeme tři ideální typy (modely) sociální politiky—redistributivní typ, výkonový (korporativní) typ a reziduální typ. Každý z těchto typů se liší především mírou účasti státu a ostatních subjektů na sociální politice.“⁷

Redistributivní typ

„Jeho nosnou myšlenkou je, že sociální potřeby lidí vnímá jako sociální práva. Je někdy také označován jako občanský. Orientuje se na univerzální poskytování dávek, bez ohledu na to, jaké jsou jejich individuální potřeby, možnosti. Je velice náročný na ekonomické zdroje, vyžaduje proto značný rozsah redistribucí. Tomuto typu sociální politiky jsou blízké země Skandinávie, ale i Dánsko, Holandsko.“⁸

Výkonový typ

„Hlavní myšlenkou je, že sociální potřeby mají být primárně uspokojovány na základě výkonu a produktivity. Významným zdrojem financování dávek jsou v tomto případě prostředky pojistných fondů. Stát garantuje pouze základní společensky uznaná minima potřeb a vytváří prostor pro působení nestátních subjektů. Tomuto typu se blíží sociální politiky např. Rakouska, Francie aj.“⁹

Reziduální typ

„Tento typ zdůrazňuje individuální odpovědnost každého za uspokojování sociálních potřeb. Spoléhá téměř výhradně na trh a jeho instituce a na rodinu. Role státu jako subjektu

---

⁷ TRÖSTER, Petr, et al. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. vydání Praha: C. H. Beck, 2010. 382 s. ISBN 978-80-7400-322-6. 15 s.

⁸ KREBS, Vojtěch, et al. *Sociální politika*. 5. vydání Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 544s. ISBN 978-80-7357-585-4. 54 s.

⁹ KREBS, Vojtěch, et al. *Sociální politika*. 5. vydání Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 544s. ISBN 978-80-7357-585-4. 54,55 s.

politiky je zde potlačena, míra redistribuce je zde ze všech typů nejnižší. Tomuto typu se nejvíce blíží USA a Japonsko a v poslední době i Velká Británie.“¹⁰

2. 1. 2 Funkce sociální politiky

Funkce sociální politiky působí komplexně a vztahují se k rozmanitým objektům. K člověku jako pracovní síle, k pracovnímu kolektivu, k rodině apod.

Nejčastěji se uvádějí tyto funkce:

- Ochranná
- Homogenizační
- Rozdělovací a přerozdělovací
- Stimulační
- Preventivní.

2. 1. 3 Nástroje sociální politiky

Sociální politika se realizuje pomocí nástrojů různého řádu. Základním nástrojem v každé demokratické společnosti je právní řád. Z jiného pohledu může např. jít o systém daní a transferových plateb nebo např. o nadační, charitativní, církevní aktivity. Nástrojem sociální politiky jsou svým způsobem i sdělovací prostředky.

2. 1. 4 Nástroje sociálního zabezpečení

Sociální pojištění

„Sociální pojištění je povinný finanční systém, kterým se občan sám zajišťuje pro případ budoucí sociální události. Sociální pojištění může být základní nebo doplňkové.

---

¹⁰ KREBS, Vojtěch, et al. *Sociální politika*. 5. vydání Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 544s. ISBN 978-80-7357-585-4. 55 s.

Doplňkem sociálního pojištění mohou být sociální fondy, které mohou mít povinnou i dobrovolnou povahu.¹¹

Sociální zaopatření

„Sociální zaopatření je systém poskytování peněžitých dávek v případech definovaných zákonem nebo smlouvou, tedy finanční převody ve prospěch těch, kdo splnili podmínky vzniku nároku, aniž si tento nárok „koupili“ placením zvláštních cílených příspěvků, nebo ho získali splněním stanovených hranic potřeby.“¹²

Sociální pomoc

„Pojem sociální pomoc nahradil starší pojem „chudinská péče“ či „podpora“. Označuje jednu z nejstarších forem přerozdělování, kdy nějaký subjekt poskytuje pomoc těm, kdo ji prokazatelně potřebují.“¹³

2. 2 Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře měl účinnost částečnou, a to od 1. října 1995, která se týkala dávek netestovaných, a od 1. ledna 1996 nabyl účinnosti v plném rozsahu. K 1. dubnu 2012 má zákon 61 novel.

Z původních dávek byly postupně některé zrušeny. A to od 1. července 2004 byl zrušen příspěvek na dopravu a od 1. ledna 2005 zaopatřovací příspěvek, který náležel při výkonu vojenské základní služby nebo civilní služby. Do původního systému dávek byly i některé dávky zavedeny, například od 1. října 2005 do 1. ledna 2007 byla zavedena dávka pro děti s umístěním do zařízení pro okamžitou pomoc.

---

¹¹ TRÖSTER, Petr, et al. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. vydání Praha: C. H. Beck, 2010. 382 s. ISBN 978-80-7400-322-6. 15 s.

¹² TRÖSTER, Petr, et al. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. vydání Praha: C. H. Beck, 2010. 382 s. ISBN 978-80-7400-322-6. 17 s.

¹³ TRÖSTER, Petr, et al. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. vydání Praha: C. H. Beck, 2010. 382 s. ISBN 978-80-7400-322-6. 18 s.

Novela v zákoně č. 113/2006 Sb. přispěla k zavedení nové dávky, která se týkala příspěvku na školní pomůcky pro děti nastupující do první třídy. Tento příspěvek byl poskytován jen v roce 2007. Od 1. ledna 2008 byla dávka zrušena zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů.

Zákonem č. 347/2010 Sb. byl zrušen sociální příplatek a to od 1. ledna 2011. Výjimku tvořily rodiny se zdravotně postiženým rodičem nebo dítětem. Tato dávka jim byla zrušena 31. prosince 2011 a tím došlo ke zvýšení příspěvku na péči.

Od 1. ledna 2013 dávky pěstounské péče nejsou součástí zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ale jsou upraveny zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Dne 1. května 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie a došlo ke změně v poskytování dávek státní sociální podpory, dále jen SSP. Ve státní sociální podpoře začalo mít přednost právo EU před právem vnitrostátním. Jde zde o posuzování občanů členských států EU a občanů členských států Evropského hospodářského prostoru ve vztahu k některým dávkám tak, jako by šlo o občany České republiky. Jsou zde používány příslušné právní úpravy a výklady nařízení Evropského společenství, zejména nařízení č. 883/2005 nahradilo nařízení č. 1408/71, nařízení Rady č. 987/2009 a nařízení Rady č. 492/2011. Tato nařízení jsou přímo závazná a bezpodmínečně aplikovatelná pro orgány odpovědné za provádění státní sociální podpory.

„Zákon č. 117/1995 Sb. byl dále novelizován zákonem č. 428/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření a zákona o doplňkovém penzijním spoření (rozšiřuje okruh započitatelných příjmů o příjmy z dávek a plnění z pojistné smlouvy o pojištění důchodu podle zákona upravujícího důchodové spoření úpravou v § 5 a § 68 zákona), a také zákonem č. 458/2011 Sb., o změně zákonů souvisejících

se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů, který by měl nabýt účinnosti dnem 1. ledna 2015.“¹⁴

2. 3 Vymezení základních pojmů státní sociální podpory

2. 3. 1 Rozhodný příjem

Testované dávky jsou poskytované v závislosti na výši příjmu v rodině. Rozhodný příjem se stanoví jako měsíční průměr příjmů rodiny, který se vypočte jako součet jednotlivých měsíčních průměrů osob, u nichž se příjem zjišťuje.

Započitatelné příjmy pro stanovení rozhodného příjmu jsou v § 5 taxativně vymezeny, což znamená, že jiné než uvedené příjmy do rozhodného období nelze zahrnout. Vymezení okruhu příjmů výslovně uvádí zákon nebo se provádí odkazem na zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon též obsahuje úpravu, kdy se jednotlivé příjmy započítávají.¹⁵ Dále v § 68 zákona v odstavcích 2 a 3 je stanoven způsob, jakým se jednotlivé příjmy prokazují. Započitatelné příjmy a způsob prokazování příjmů jsou odlišné v případech, kdy je rozhodným obdobím, za něž se příjem zjišťuje, kalendářní rok, nebo kalendářní čtvrtletí.

2. 3. 2 Rozhodné období

Rozhodný příjem se zjišťuje v rozhodném období. U přídatku na dítě je rozhodné období kalendářní rok a u porodného a příspěvku na bydlení je rozhodné období kalendářní čtvrtletí.

Pokud je rozhodným obdobím kalendářní rok, jedná se o předcházející kalendářní rok, kam patří počátek období od 1. října do 30. září kalendářního roku následujícího. Znamená to,

---

¹⁴ BŘESKÁ, Naděžda, et al. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. vydání Olomouc: Anag, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7263-739-3. 11 s.

¹⁵ Příjmy se započítávají v období, kdy byly předmětem daně z příjmu, kdy byly plátcem zaúčtovány, anebo, kdy došlo k jejich výplatě.

že pokud se prokazuje rozhodný příjem pro období od 1. října 2011 do 30. září 2012, je rozhodným obdobím kalendářní rok 2010.

V případě porodného a příspěvku na bydlení je rozhodným obdobím, za které se zjišťuje rozhodný příjem, kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které se nárok na tyto dvě dávky uplatňuje. Např. je-li uplatňován nárok na porodné v kalendářním čtvrtletí od 1. července do 30. září, je rozhodným obdobím předcházející kalendářní čtvrtletí, tedy od 1. dubna do 30. června.

2. 3. 3 Výdělečná činnost

„Výdělečnou činností se především rozumí výdělečná činnost konaná v České republice, pokud zakládá účast na nemocenském pojištění. Jedná se o činnost, která zakládá účast na nemocenském pojištění podle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Jde o činnost vykonávanou zaměstnanci v pracovním poměru, členové družstva, zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti, příslušníci Policie České republiky, vojáci z povolání, příslušníci Hasičského záchranného sboru, Celní správy a další příslušníci, osoby činné v poměru, který má obsah pracovního poměru, avšak pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly splněny podmínky stanovené pracovní právními předpisy pro jeho vznik.“¹⁶

Výdělečnou činností se také rozumí činnost osob samostatně výdělečně činných, bez ohledu na to, zda jsou z této činnosti nemocensky pojištěni nebo zda se z této činnosti účastní důchodového pojištění.

2. 3. 4 Nezaopatřené dítě

Za nezaopatřené dítě se považuje dítě do skončení povinné školní docházky. Po skončení povinné školní docházky musí nezaopatřené dítě splňovat podmínky stanovené zákonem. Jedná se o podmínku soustavné přípravy na budoucí povolání nebo má určité

---

¹⁶ BŘESKÁ, Naděžda, et al. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. Vydání Olomouc: Anag, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7263-739-3. 60 s.

zdravotní důvody, pro které se nemůže připravovat na budoucí povolání, nebo nemůže vykonávat výdělečnou činnost. Pokud některý z těchto důvodů trvá, dítě se považuje za nezaopatřené do 26 let věku.

Zákon považuje za zdravotní důvody buď nemoc nebo úraz, nebo dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Zda se jedná o nemoc nebo úraz, pro které se dítě nemůže připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost, závisí na posouzení ošetřujícího lékaře.

Jiná je situace v případě, kdy dítě není schopné vykonávat soustavnou výdělečnou činnost z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. V této situaci neposuzuje zdravotní stav jen ošetřující lékař, ale také okresní správa sociálního zabezpečení.

2. 3. 5 Soustavná příprava dítěte na budoucí povolání

Podle § 12 zákona o SSP se za soustavnou přípravu dítěte na budoucí povolání považuje studium na středních a vysokých školách v České republice, teoretická a praktická příprava pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost pro osoby se zdravotním postižením, studium na středních nebo vysokých školách v cizině, pokud je tato úroveň postavena na úroveň studia na středních nebo vysokých školách v České republice.

„Středními školami se rozumí gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště, konzervatoře, vyšší odborné školy, nástavbové studium, zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou. Za studium na středních školách nelze uznat studium na základní umělecké škole ani na školách poskytujících jazykové vzdělání.“¹⁷

„Studium na střední škole se považuje za přípravu na budoucí povolání dle § 13 zákona o SSP od prvního ročníku do ukončení studia maturitní zkouškou nebo závěrečnou zkouškou. Pokud se dítě stalo studentem vysoké školy bez přerušení, pak se doba posledních

---

¹⁷ BŘESKÁ, Naděžda, et al. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. vydání Olomouc: Anag, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7263-739-3. 66 s.

školních prázdnin považuje za soustavnou přípravu na budoucí povolání bez ohledu, zda dítě bylo výdělečně činné či nikoliv. Školní rok na středních školách začíná 1. září a končí 31. srpna.¹⁸

Za studium na vysoké škole se považuje dle § 14 zákona o SSP studium v bakalářském, magisterském a doktorském studijním programu. Studentem vysoké školy se osoba stává dnem zápisu na vysokou školu a přestává jím být vykonáním státní zkoušky, ukončením ucelené části studia, vyloučením ze studia anebo zanecháním studia. Za studium na vysoké škole nelze považovat studium v programech celoživotního vzdělávání.

2. 3. 6 Životní minimum

„Životní minimum je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb. Je upraveno zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Životní minimum plní rozhodující úlohu při posuzování hmotné nouze i jako sociálně-ochranná veličina. Životní minimum je využíváno také v zákoně č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, při zjišťování nároku na dávky, které zabezpečují adresnou pomoc rodinám s dětmi ve stanovených sociálních situacích (u přídatku na dítě a porodného). V případě dávek péčovské péče tvoří základ pro výpočet jejich výše.“¹⁹

„Od 1. ledna 2007 došlo k zásadní změně životního minima provedené zákonem č. 110/2006 Sb., o životním minimu. Částka životního minima je stanovena jednou částkou, která se liší na základě pořadí posuzované osoby a věku této osoby. Jednotlivci náleží částka životního minima ve výši 3 410 Kč měsíčně. V případě, že je osoba posuzována společně s jinými osobami, které jsou s ní posuzovány společně, činí částku životního minima osoby, která je posuzována jako první v pořadí, částka 3 140 Kč měsíčně. Částky životního minima

---

¹⁸Internetové stránky *Výplata mezd, důchodů a sociálních dávek*. Dostupné z <<http://www.vyplata.cz/statnisocialnipodpora/soustavnapripravaditetenabudoucipovolani.php>>. [citování 2013-15-2].

¹⁹ Internetové stránky *Ministerstva práce a sociálních věcí*. Dostupné z <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/zivotni_min>. [citováno 2013-15-2].

osoby, která je posuzována jako druhá nebo další v pořadí, činí měsíčně 2 830 Kč²⁰, 2 450 Kč²¹, 2 140 Kč²², 1 740 Kč²³.²⁴

2. 4 Dávky státní sociální podpory

Dávky státní sociální podpory představují sociální systém pomoci, který je poskytován pro rodiny s nezaopatřenými dětmi. Za oprávněné osoby se většinou považují rodiče s nezaopatřenými dětmi nebo děti přímo. Jiným osobám mohou být přiznány pouze dvě dávky, a to příspěvek na bydlení a pohřebné.

O sociální dávky může požádat pouze fyzická osoba, která pro poskytnutí dávky splňuje podmínky stanovené § 3 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Jednou z podmínek je, že osoba žádající o dávky musí být hlášena k trvalému pobytu na území ČR včetně osob s ní společně posuzovaných. Pokud se jedná o dávku netestovanou, musí mít povolení k trvalému pobytu cizince oprávněné osoby. Jedná-li se však o dávku testovanou, musí tuto podmínku splňovat i osoby společně posuzované.

Dávky SSP se snaží o zlepšení sociální situace v rodině. Rodinám může být poskytováno i více dávek najednou. Tato možnost je dána tím, že pokud se rodina ocitne v několika složitých životních situacích, má nárok na více dávek.

Dávky státní sociální podpory se poskytují podle § 2 zákona č. 117/1995 Sb. jako:

1. Dávky testované- poskytované v závislosti na výši příjmu:

- přídavek na dítě
- příspěvek na bydlení

---

²⁰ u osoby do 15 let věku, která není nezaopatřeným dítětem

²¹ u nezaopatřeného dítěte od 15 do 26 let věku

²² u nezaopatřeného dítěte od 6 do 15 let věku

²³ u nezaopatřeného dítěte do 6 let věku

²⁴ BŘESKÁ, Naděžda, et al. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. vydání Olomouc: Anag, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7263-739-3. 57 s.

- porodné

2. Dávky netestované -ostatní dávky:

- rodičovský příspěvek
- pohřebné.

2. 4. 1 Přídavek na dítě

Přídavek na dítě je základní dávkou, která přispívá rodinám s nezaopatřenými dětmi na jejich výchovu a výživu dítěte. Tato dávka je nárokem dítěte. Za nezletilé dítě má tento nárok zákonný zástupce.

Nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, kde částka životního minima vynásobená koeficientem 2,40 není vyšší než rozhodný příjem v rodině. Od 1. ledna 2012 došlo ke zvýšení výše částky životního minima.

Výše přídatku na dítě se mění v závislosti na věku dítěte a je stanovena pevnými částkami. Ke změně nároku na dávku dochází při změně ve výši příjmu v rodině nebo při zvýšení životního minima. Zvýšením částky životního minima se rozšířil okruh příjemců přídatku na dítě žijících v rodině, kde ještě před zvýšením měli příjem vyšší než je součin částky životního minima a koeficientu 2,40.

Na základě novely zákona provedené zákonem č. 261/2007 Sb., je od 1. ledna 2008 výše přídatku na dítě stanovena pevnými částkami závislými na věku dítěte. Od 1. ledna 2010 se výše přídatku nezměnila a činí za kalendářní měsíc, jde-li o nezaopatřené dítě ve věku do 6 let, 500 Kč. Od 6 do 15 let je to 610 Kč. Od 15 do 26 let pak částka 700 Kč.

Pokud přídavek na dítě náleží zletilému nezaopatřenému dítěti, vyplácí se přímo jemu. Jde-li o nezaopatřené nezletilé dítě, vyplácí se přídavek na dítě osobě, která má dítě v přímém zastoupení. V případě dosažení zletilosti nezaopatřeného dítěte se přídavek vyplácí osobě, která o dítě pečuje do konce kalendářního měsíce, v němž dosáhlo zletilosti. Má-li nezaopatřené nezletilé dítě více osob v přímém zastoupení, vyplácí se přídavek na základě dohody ostatních té osobě, na které se dohodly. Je-li nezletilé nezaopatřené dítě v plném přímém zaopatření ústavu pro péči o děti nebo mládež, přídavek se vyplácí tomuto ústavu.

Příklad: Úplná rodina se dvěma dětmi (2 a 4 let) mají nárok na přídavek na děti. V roce 2012 měli čistý průměrný měsíční příjem 21 324 Kč. Životní minimum této rodiny je 9 450 Kč. Nárok na přídavek na děti budou mít i v dalším roce, a to ve výši 500 Kč měsíčně na každé dítě, protože jejich rozhodný příjem je nižší než součin životního minima a koeficientu 2, 40.

2. 4. 2 Příspěvek na bydlení

Příspěvkem na bydlení se přispívá na náklady spojené s bydlením. Vlastník bytu nebo nájemce bytu je oprávněnou osobou, která splňuje podmínky nároku.

Vychází se z toho, že každá osoba či rodina může vynaložit na bydlení jen část příjmů. Hraniční hodnotou jsou tzv. sociálně únosné náklady na bydlení, které tvoří 30%, v Praze 35% příjmů rodiny či osoby. Novou právní úpravou se tato hranice posouvá na 50%. Nárok na příspěvek na bydlení má uživatel družstevního bytu, vlastník bytu a nájemce bytu, pokud jeho sociálně únosné náklady nebudou stačit na krytí jeho skutečných nákladů na bydlení. Musí být splněna podmínka, že náklady na bydlení posuzované osoby jsou vyšší než částka rozhodného příjmu v rodině vynásobená koeficientem 0,30 a v Praze 0,35 a zároveň rozhodný příjem těchto osob vynásobený koeficientem 0,30 a v Praze 0,35 je nižší než částka normativních nákladů na bydlení. Výše příspěvku na bydlení závisí na skutečných nákladech na bydlení.

Pokud žádáme o dávku, je nutné k žádosti přiložit doklad pro ověření existence nájemní smlouvy nebo vlastnického vztahu k bytu. Dávka nemůže být přiznána osobě, která užívá byt na základě podnájemní smlouvy nebo z titulu věcného břemena.

V případě, že splňuje nárok na dávku více oprávněných osob, jedná se o společný nájem bytu nebo o spoluvlastnictví bytu. Nárok na příspěvek má pouze jedna z těchto osob.

V zákoně je výslovně stanoveno, že nárok na příspěvek má také nájemce obytné místnosti, jde-li o místnost používanou k trvalému bydlení, např. penziony, ubytovny apod. Za nájemce bytu, pokud jde o společný nájem bytu, se považují oba manželé. Příspěvek můžeme k tomu bytu přiznat pouze jednou a i tomu z manželů, který není uveden v nájemní

smlouvě. Podmínkou je, že manželé spolu trvale žijí. V jednom kalendářním měsíci nelze přiznat dva příspěvky na bydlení.

Příklad: Nájemce bytu, který pobírá příspěvek na bydlení, se rozhodne v dubnu byt vyměnit a stane se nájemcem jiného bytu. Nárok na příspěvek na bydlení mu vzniká tedy až v květnu z titulu nájemního vztahu k jinému bytu.

Náklady na bydlení

Náklady na bydlení jsou skutečné náklady posuzovaných osob na nájemné a náklady spojené s užíváním bytu, jako jsou náklady na úklid společných prostor, čištění komínů apod., pokud tyto náklady nejsou součástí nájemného. Náklady je třeba dokládat nájemní smlouvou.

U vlastníků bytů, vlastníků nemovitostí a družstevních bytů se vychází z částek uváděných v zákoně jako srovnatelné náklady. Jejich výše je odstupňována podle počtu osob. Jde o náklady fiktivně stanovené, a proto se neprokazují.

K nákladům na nájemné se přičítají i náklady na plyn, elektřinu, odvoz odpadu, vodné, stočné, popř. náklady na pevná paliva. Výjimku tvoří pevná paliva, která se započítávají jako skutečné náklady. Náklady se prokazují fakturou. Započitatelné náklady na bydlení jsou v zákoně taxativně vymezeny, nelze tedy započíst např. poplatek za telefon.

„Pro nárok na příspěvek na bydlení a stanovení jeho výše se náklady na bydlení stanoví formou průměru za kalendářní čtvrtletí bezprostředně předcházející čtvrtletí, na které se nárok na dávku uplatňuje.“²⁵

---

²⁵ BŘESKÁ, Naděžda, et al. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. vydání Olomouc: Anag, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7263-739-3. 94 s.

Normativní náklady na bydlení

Normativní náklady na bydlení jsou stanoveny pro výpočet výše příspěvku na bydlení. Výše je odstupňována podle velikosti obce a podle počtu osob v domácnosti. Normativní náklady zahrnují částky nájemného v souladu se zákonem o nájemném pro nájemní byty a obdobné náklady, které vycházejí z propočtů Českého statistického úřadu pro družstevní byty a byty vlastníků. Do normativních nákladů jsou u všech typů bydlení zahrnuty ceny služeb a energií.

Pro rok 2013 jsou stanoveny částky nařízením vlády č. 408/2011 Sb.

Výše částek normativních nákladů na bydlení podle § 26 odst. 1 písm. a) a b) zákona činí pro období od 1. ledna 2013 do 31. prosince 2013 pro:

1. bydlení v bytech užívaných na základě pronájmu bytu

	Počet obyvatel obce				
Počet osob v rodině	Praha	nad 100 tis.obyvatel	50 tis.-99 999 obyvatel	10 tis.-49 999 obyvatel	do 9 999 obyvatel
1	7 489	5 964	5 687	4 858	4 665
2	10 750	8 663	8 284	7 150	6 886
3	14 637	11 908	11 412	9 929	9 584
4 a více	18 307	15 017	14 419	12 631	12 214

Zdroj: Internetové stránky Reality-name. Dostupné z < <http://www.reality.name/prispevek-na-bydleni-2013-s-kalkulackou/>>.

2. pro družstevní byty a byty soukromníků

	Počet obyvatel obce				
Počet osob v rodině	Praha	nad 100 tis.obyvateľ	50 tis.-99 999 obyvatel	10 tis.-49 999 obyvatel	do 9 999 obyvatel
1	4 493	4 493	4 493	4 493	4 493
2	6 557	6 557	6 557	6 557	6 557
3	9 131	9 131	9 131	9 131	9 131
4 a více	11 615	11 615	11 615	11 615	11 615

Zdroj: Internetové stránky Reality-name. Dostupné z < <http://www.reality.name/prispevek-na-bydleni-2013-s-kalkulackou/>>.

Výše příspěvku na bydlení

Výše příspěvku na bydlení za kalendářní měsíc se zjistí jako rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem v rodině vynásobeným koeficientem 0,30 a pro Prahu 0,35.

Pokud jsou normativní náklady na bydlení vyšší než náklady na bydlení, příspěvek na bydlení je ve výši rozdílu mezi rozhodným příjmem v rodině vynásobeným koeficientem 0,30 a pro Prahu 0,35 a náklady na bydlení.

V případě že rozhodný příjem v rodině nedosahuje částky životního minima, započítává se příjem ve výši životního minima těchto osob.

Před 1. lednem 2012 nebyla omezena délka doby poskytování příspěvku na bydlení. Nyní příspěvek náleží po dobu 84 kalendářních měsíců v období 10 kalendářních let.

2. 4. 3 Rodičovský příspěvek

Nárok na rodičovský příspěvek má rodič, který osobně celodenně a řádně pečuje po celý kalendářní měsíc o nejmladší dítě v rodině. Tuto osobní celodenní a řádnou péči je třeba brát jako péči obvyklou, kterou dítě vyžaduje a která zajišťuje fyzický a duševní vývoj dítěte.

Nárok na rodičovský příspěvek náleží do vyčerpání celkové částky 220 000 Kč, nejdéle do 4 let dítěte. Při péči o dítě starší 4 let rodičovský příspěvek nenáleží.

Pro stanovení nároku a výši rodičovského příspěvku je rozhodná výše denního vyměřovacího základu. Pokud oběma rodičům lze stanovit denní vyměřovací základ, vybírá se ten, který je vyšší.

Výše denního vyměřovacího základu se otci dítěte vypočte dnem narození dítěte stejně jako matce dítěte. Tyto výpočty provádí okresní správa sociálního zabezpečení. Pokud žádný z rodičů nebyl nemocensky pojištěn, pak jim výši denního vyměřovacího základu pro peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenskou v souvislosti s porodem nelze stanovit.

Měsíční výši rodičovského příspěvku určuje výše denního vyměřovacího základu. Maximální měsíční výše vyměřovacího základu může být 11 500 Kč.

Rodič, který uplatňuje nárok na dávku, provádí volbu výše rodičovského příspěvku. Ta se provádí na základě písemné žádosti na předepsaném tiskopise.

Jestliže nelze ani jednomu z rodičů stanovit denní vyměřovací základ ke dni narození dítěte, pak se uplatňuje rodičovský příspěvek ve výši 7 600 Kč měsíčně do 9. měsíce dítěte. Do 4 let věku dítěte ve výši 3 800 Kč až do vyčerpání částky 220 000 Kč.

Základní podmínka pro nárok na rodičovský příspěvek je, že se jedná o péči o nejmladší dítě v rodině. Nárok vzniká pouze tehdy, pokud péče o dítě trvá po celý kalendářní měsíc. V mnoha případech by splnění této podmínky bylo nereálné, proto zákon upravuje případy, kdy péče o dítě netrvá celý kalendářní měsíc, ale přesto ji považujeme za splněnou. Jedná se o kalendářní měsíc, v němž se narodilo dítě, rodič měl po určitou dobu v měsíci nárok na peněžitou pomoc v mateřství, dítě dosáhlo 4 let věku a rodičovský příspěvek už se nevyplácí, dítě nebo rodič zemřeli.

Dítě, které ještě nedosáhlo 2 let, může navštěvovat mateřskou školku nebo jesle nejvýše v rozsahu 46 hodin v kalendářním měsíci.

Nárok na rodičovský příspěvek se váže na péči o nejmladší dítě v rodině, a proto je nutné vymezit okruh osob, které se počítají za rodinu. Za rodinu se pokládají rodiče a jejich děti, i v případě, že nemusí jít o rodiče vlastní, ale i osoby, které se za rodiče považují.

Zákon také vymezí, kdy se osobní a celodenní péče považuje za splněnou, i když rodič osobně o dítě nepečuje a dítě nenavštěvuje jesle ani mateřskou školku. Jedná se např. o osobu, která je výdělečně činná nebo žáka či studenta připravujícího se na budoucí povolání.

Příklad: Dívka studuje vysokou školu a v době jejího studia se o dítě stará babička dítěte. Tato studentka vysoké školy má tedy nárok na rodičovský příspěvek, protože po dobu studia zajistila péči o dítě jinou zletilou osobou. Podmínka osobní a celodenní péče je tedy splněna.

2. 4. 4 Dávky pěstounské péče

Dávky pěstounské péče už nejsou součástí zákona o SSP od 1. ledna 2013, ale jsou součástí zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Informace o těchto dávkách zde zůstanou ponechány, protože byly donedávna součástí netestovaných dávek státní sociální podpory.

Účelem dávek pěstounské péče je finanční podpora náhradní rodinné péče. Mezi dávky pěstounské péče řadíme příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměnu pěstouna, příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení motorového vozidla.

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Nárok na tento příspěvek má nezletilé dítě, které je svěřeno do pěstounské péče. Výše příspěvku pro nezletilé nezaopatřené dítě je stanovena jako 2, 3 násobek životního minima dítěte. Pro zaopatřené nezletilé dítě je výše příspěvku stanovena na 1, 40 násobek uvedené částky. Pro případy, kdy jsou náklady z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na uspokojování základních potřeb dítěte vyšší, zákon stanoví odlišnou výši příspěvku. Pokud se dítě nachází v ústavu, který mu poskytuje ubytování, stravování a ošacení, nemá nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte činí za kalendářní měsíc:

- a) 4 500 Kč pro dítě ve věku do 6 let,
- b) 5 550 Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let,
- c) 6 350 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let,
- d) 6 600 Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let.

Jde-li o dítě, které je podle zákona o sociálních službách osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, činí příspěvek na úhradu potřeb dítěte:

Dítě ve věku	Dítě ve stupni 1 (lehká závislost)	Dítě ve stupni 2 (středně těžká)	Dítě ve stupni 3 (těžká závislost)	Dítě ve stupni 4 (úplná závislost)
Do 6 let	4 650	5 550	5 900	6 400
6-12 let	5 650	6 800	7 250	7 850
12-18 let	6 450	7 800	8 300	8 700
18-26 let	6 750	8 100	8 600	9 000

Zdroj: Internetové stránky *Výplata.cz*. Dostupné z < <http://www.vyplata.cz/statnisocialnipodpora/prispevek-na-uhradu-potreb-ditete.php>>.

I po dosažení zletilosti dítěte se zachovává nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte, nejdéle však do 26 let, splňuje-li podmínku nezaopatřeného dítěte a trvale žije s osobou, která byla jeho pěstounem před dosažením jeho zletilosti a uhrazuje náklady na své potřeby.

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte má dítě finančně zabezpečit, pokud není zabezpečeno důchodem z důchodového pojištění. Je-li důchod nižší než příspěvek, vyplácí se příspěvek ve výši rozdílu obou dávek.

Odměna pěstouna

Pokud bylo pěstounovi svěřeno dítě do pěstounské péče, má nárok na odměnu. Nárok na odměnu má i pěstoun, jestliže jemu svěřené dítě do pěstounské péče nemá nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte, protože pobírá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než příspěvek.

Výše odměny činí za kalendářní měsíc součin částky životního minima a koeficientu 1, 00 za každé dítě. Nárok na odměnu má pěstoun po dobu péče o dítě a po dobu, kdy dítě po dosažení zletilosti má nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

Odměna pěstouna ve zvláštních případech náleží těm pěstounům, kteří pečují o 3 a více dětí nebo pokud je dítě závislé (stupeň 1-lehká závislost, stupeň 2-středně těžká závislost, stupeň 3-těžká závislost, stupeň 4-úplná závislost) na pomoci jiné fyzické osoby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Příspěvek při převzetí dítěte

Jedná se o dávku, která přispívá pěstounovi na nákup potřebných věcí pro dítě, které po příchodu z ústavu nemá nic. Výše příspěvku při převzetí dítěte činí u dětí do 6 let 8 000 Kč, od 6 do 15 let 9 000 Kč, od 15 do 26 let 10 000 Kč.

Příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Nárok na příspěvek má pěstoun, který má v péči nejméně 4 děti a zakoupil osobní motorové vozidlo. Aby mohl být přiznán nárok na příspěvek, musí být splněna podmínka, že vozidlo nesmí být používáno k výdělečné činnosti. Pokud do 5 let pěstoun začne používat vozidlo k výdělečné činnosti nebo vozidlo prodá, daruje nebo přestane vykonávat pěstounskou péči, musí vrátit poměrnou část příspěvku. Tato povinnost mu nevzniká, pokud měl při poskytnutí příspěvku v péči 4 děti a počet dětí se sníží.

Příspěvek je poskytován ve výši 70% pořizovací ceny vozidla, nevyšší však 100 000 Kč. Současně musí být dodržena podmínka, že součet příspěvků, které byly poskytnuty pěstounovi v posledních 10 kalendářních letech před dnem podání žádosti o dávku, nesmí překročit částku 200 000 Kč.

Společná ustanovení

„Je stanoveno, že při společné pěstounské péči manželů náleží dávky jen jednomu z nich. Jedná se o odměnu pěstouna, příspěvek při převzetí dítěte i příspěvek na zakoupení motorového vozidla. Dávky pěstounské péče náleží rovněž poručníkům, kteří osobně pečují o svěřené dítě, osobám, kterým bylo dítě svěřeno do předpěstounské péče, a osobám,

u kterých probíhá soudní řízení o ustanovení poručníkem. Stejně tak dávky pěstounské péče náleží dětem, o které poručník osobně pečuje, a dětem, o jejichž svěřeni do poručnické péče probíhá soudní řízení. Počátek nároku na dávku v případě předpěstounské péče je určen datem, které je uvedeno v rozhodnutí o předpěstounské péči, zpravidla jde o den, kdy dítě bylo fakticky převzato do péče.²⁶

2. 4. 5 Porodné

Nárok na porodné vzniká v souvislosti s porodem prvního živě narozeného dítěte, jestliže je splněna podmínka stanovená od 1. ledna 2011, že výše příjmu není vyšší než částka životního minima po přičtení koeficientu 2, 40. Porodné tedy závisí na narození prvního dítěte a na výši příjmu v rodině. Tyto podmínky musí být splněny současně.

Po splnění obou podmínek má nárok na porodné žena, která porodila své první živě narozené dítě, a žena, které se s prvním živě narozeným dítětem současně narodily děti dvě nebo dětí více. Nárok je vázán na živě narozené dítě, pokud tedy jde o vícečetné porody a s prvním živě narozeným dítětem se narodily i další děti, je nárok na porodné stanoven, je-li alespoň jedno další dítě živě narozené.

Příklad: Žena porodila první živě narozené dítě, které po 16 dnech zemřelo. Pokud žena splňuje podmínku výše rozhodného příjmu, nárok na porodné této ženě vznikne.

Podmínkou pro získání nároku není péče o dítě. Tato dávka je poskytována za účelem přispět rodiči na nákup důležitých věcí pro dítě. Ale nezkoumá se dál, jak tato dávka byla využita. Porodné se poskytuje i ženě, která po porodu ani nezačala o dítě pečovat a dala jej k osvojení.

Nárok na porodné má i otec prvního živého narozeného dítěte v případě, že žena zemřela a splnila podmínky pro nárok na porodné a porodné jí nebylo vyplaceno. Nárok na porodné vzniká porodem dítěte, pokud nejde o případy, kdy nárok vzniká z důvodu převzetí

---

²⁶ BŘESKÁ, Naděžda, et al. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. vydání Olomouc: Anag, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7263-739-3. 128, 129 s.

dítěte do péče. Pro oba případy musí být oprávněná osoba hlášena k trvalému pobytu na území ČR.

Z důvodu převzetí dítěte do péče se nárok na porodné dělí na dva případy. Prvním případem je osoba, která převzala dítě do jednoho roku jeho věku do trvalé péče, a toto převzaté dítě bylo prvním dítětem této osoby, které před převzetím nevznikl nárok na porodné, a tato osoba neporodila dítě ani nepřevzala do péče jiné před převzetím tohoto dítěte.

Druhým případem je žena, která převzala do trvalé péče více současně narozených dětí, které pro matku, která je porodila, byly prvními živě narozenými dětmi.

Výše porodného na každé první živě narozené dítě je 13 000 Kč, v případě více živých narozených dětí je výše porodného 19 500 Kč. Porodné se vyplácí do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž bylo přiznáno.

2. 4. 6 Pohřebné

Pohřebné je poskytováno za účelem přispět na náklady spojené s pohřbem osobě, která má trvalý pobyt na území České republiky. Nárok na pohřebné má osoba, která vypraví pohřeb nezaopatřenému dítěti nebo rodiči nezaopatřeného dítěte, a tato osoba je fyzickou osobou, která má trvalý pobyt na území České republiky a trvalý pobyt na území České republiky měl i zemřelý. Nárok na pohřebné má pouze fyzická osoba. Nelze přiznat nárok ústavu, který vypravil pohřeb zemřelému. Tento nárok na pohřebné může ale uplatnit např. zaměstnanec ústavu, pokud vypravil pohřeb. Příbuzenský ani jiný vztah k zemřelému nemá na nárok na pohřebné žádný vliv. V zákoně je uvedena pouze podmínka, aby zemřelý měl trvalý pobyt na území České republiky s výjimkou mrtvě narozeného dítěte. Pohřeb v cizině je možný jen tehdy, pokud zemřelý měl trvalý pobyt na území České republiky a oprávněná osoba je hlášena k trvalému pobytu na území České republiky.

Vypravením pohřbu rozumíme zajištění pohřbení zemřelého. Výše nákladů a forma pohřbu bývá různá a nemá vliv na nárok na pohřebné. Může jít o nákladný pohřeb s obřadem a pohřbením v rodinné hrobce nebo může jít o pohřeb bez obřadu pouze s rozptýlením popele.

Nárok na pohřebné může uplatnit více osob a většinou se na nákladech pohřbu i více lidí podílí, ale v zákoně je stanoveno, že dávka je vyplácena pouze jednomu z nich, a to tomu, který uplatní nárok jako první.

„Pohřebné náleží z titulu vypravení pohřbu každé ze zemřelých osob, a to i tehdy, byl-li vypraven současně pohřeb pro více osob společně. K takovým situacím dochází např. při autonehodách, požárech nebo různých rodinných tragédiích. Nárok na pohřebné vzniká dnem pohřbení. Pohřbením se rozumí uložení lidských pozůstatků do hrobu nebo hrobky nebo na veřejném pohřebišti nebo jejich zpopelnění v krematoriu.“²⁷

Příklad: Nezaopatřené dítě zemřelo a má trvalý pobyt na území ČR. Jeho matka má trvalý pobyt ve Švýcarsku ke dni jeho úmrtí, proto nárok na pohřebné této ženě nevznikne.

Výše pohřebného je stanovena pevnou částkou, která činí 5 000 Kč a vyplácí se jednorázově.

2. 5 Společná ustanovení o dávkách

2. 5. 1 Nárok na dávku

Nárok na dávky ze státní sociální podpory vzniká splněním daných podmínek nároku. Nárok na výplatu vzniká podáním žádosti na tiskopise, který musí obsahovat zákonem stanovené náležitosti a dále splněním podmínek nároku.

V ČR se ověřuje pravdivost údajů uváděných žadatelem, ale je nutné získat souhlas s poskytováním takových údajů. Nárok na dávku SSP vzniká, když oprávněná osoba dá písemný souhlas k tomu, aby státní orgány, fyzické osoby a právnické osoby sdělily orgánům SSP výši příjmu oprávněné osoby. Další údaje, které lze ověřovat, jsou údaje o přihlášení k trvalému pobytu.

Dávky SSP, které se opakují, se přiznávají bez časového omezení. Výjimkou je příspěvek na bydlení. U přídatku na dítě musí oprávněná osoba prokázat výši příjmu do

---

²⁷ BŘESKÁ, Naděžda, et al. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. vydání Olomouc: Anag, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7263-739-3. 135 s.

konce měsíce září za předchozí kalendářní rok. Pokud se tak nestane, přestane se dávka vyplácet. Nárok na dávku zanikne v případě, že se příjem neprokáže ani do konce měsíce října. Měsíc září byl vybrán pro prokázání příjmů s ohledem na prokázání nezaopatřenosti dítěte proto, že potvrzení ze školy je možné získat až v tomto měsíci. Příspěvek na bydlení se přiznává od 1. července do 30. června. Aby nárok na výplatu trval, je nutné prokázat rozhodný příjem a náklady na bydlení do konce října, ledna a dubna.

Prekluzivní lhůty jsou upraveny v § 53 a § 54 pro zánik nároku na dávky SSP. Pro opakující se dávky je obecná prekluzivní lhůta tříměsíční a pro jednorázové dávky je jednoletá. V § 53 jsou stanoveny delší lhůty a tento § 53 řeší situace, kdy byla dávka neprávem odepřena nebo byla přiznána v nesprávné výši.

2. 5. 2 Přejedání nároku na dávku

Nárok na dávky nelze dát do zástavy ani nelze postoupit. Nároky na dávky SSP nejsou předmětem dědictví. Nárok na částky, které jsou splatné do dne smrti oprávněné osoby, nabývají osoby společně posuzované s oprávněnou osobou. U dávek netestovaných jsou to osoby uvedené v § 7 odst. 2 zákona.²⁸

2. 5. 3 Výplata dávek

Opakující dávky se vyplácí měsíčně po uplynutí kalendářního měsíce, za který náleží. Jde o příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, odměnu pěstouna a příspěvek na úhradu potřeb dítěte. V případě, že dávka je menší než 100 Kč, vyplácí se až po uplynutí kalendářního čtvrtletí. Příjemce dávky se může dohodnout s úřadem i na delším období vyplacení dávky, než je kalendářní čtvrtletí.

Jednorázové dávky bývají vyplaceny nejpozději do konce kalendářního měsíce, který následuje po měsíci, v němž byly přiznány. Jde o pohřebné, porodné, příspěvek na zakoupení motorového vozidla a příspěvek při převzetí dítěte.

---

²⁸ Společně posuzovanými osobami jsou nezaopatřené děti, rodiče těchto dětí, manželé, partneři nebo druh a družka, nezaopatřené děti, jejich rodiče a rodiče těchto rodičů, pokud s oprávněnou osobou trvale žijí a uhrazují náklady na své potřeby.

Všechny dávky SSP se zaokrouhlují na celé koruny nahoru a vyplácí je krajská pobočka Úřadu práce.

Způsob vyplacení dávky SSP uvede oprávněná osoba v žádosti o dávku. Buď je dávka vyplácena v hotovosti, nebo na účet u banky. Příjemce dávky může kdykoliv změnit způsob vyplácení.

Po novelizaci provedené zákonem č. 366/2011 Sb. se dávka vyplácí v české měně prostřednictvím karty sociálních systémů. A to buď na platební účet příjemce, v hotovosti nebo díky platební funkci karty sociálních systémů. Tato karta náleží těm osobám, které jsou uvedeny v Jednotném informačním systému práce a sociálních věcí.

„Karta sociálních systémů slouží k identifikaci oprávněných osob a příjemců dávek SSP a dále může mít následující funkce:

- elektronicky čitelného identifikačního dokladu ve vztahu k Jednotnému informačnímu systému práce a sociálních věcí,
- průkazu osoby se zdravotním postižením podle zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů,
- platební.“²⁹

Nároky na některé dávky vznikají i nezaopatřeným dětem, a proto je určen jako příjemce zákonný zástupce. U přídavku na dítě, které je nezletilé, je příjemcem osoba, která má dítě v přímém zaopatření.

Pokud by se vyskytla situace, kdy by docházelo ke zneužití dávky, stanoví úřad zvláštního příjemce dávky. Může jít o dítě, jehož rodič zneužívá přídavku na dítě na jiné potřeby než potřeby dítěte. Zvláštním příjemcem může být fyzická i právnická osoba, ale musí s tím souhlasit.

---

²⁹ BŘESKÁ, Naděžda, et al. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. vydání Olomouc: Anag, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7263-739-3. 148 s.

3 Analýza dávek státní sociální podpory v Uherském Brodě

Uherský Brod je jedno z nejstarších sídel jihovýchodní Moravy a nachází se v podhůří nejvyšší hory Bílých Karpat, Javořiny. Leží ve Zlínském kraji v jeho jižní části a nachází se asi 25 km na jih od krajského města Zlína. Hraniční přechod se Slovenskem je vzdálen 23 km jihovýchodním směrem. Město leží ve východní části uherskohradištského okresu.

Uherský Brod leží na soutoku řeky Olšavy s levým přítokem Luhačovického potoka Šťávnici a s přítokem Nivničky. Osou jižní části města je právě řeka Olšava, kterou kopíruje jak železnice, tak i silnice. Severně od nich je pak samotné historické a poměrně zachovalé jádro města s pravoúhlým systémem ulic. Zastavěné území města Uherský Brod se rozkládá od nadmořské výšky 206 metrů nad mořem až po 297 metrů nad mořem.³⁰

Město Uherský Brod je centrem regionu. Hranicí regionu na východě jsou státní hranice se Slovenskou republikou a na západě se hranice vymezuje obcemi Pašovice, Prakšice, Hradčovice, Veletiny, Vlčnov, Dolní Němčí, Slavkov u Uherského Brodu.

Uherský Brod je centrem základního sociálně geografického regionu, integrovaného prostřednictvím regionálních procesů, zejména dojíždění do zaměstnání, do škol a za službami. Počet obyvatel celého regionu (k 1. 3. 2001) je 54 236 obyvatel.³¹

Mikroregion Uherskobrodsko je oblast, která je historicky i katastrálně vymezena přirozenou spádovostí k Uherskému Brodu. Spádovostí je myšlena dopravní dosažitelnost tohoto centra a také představuje existenci společenských, sociálních, hospodářských a kulturních vazeb obyvatelstva tohoto mikroregionu.

Na Uherskobrodsku se nachází 28 obcí a 2 města. Mezi města se řadí Bojkovice a Uherský Brod. Do obcí patří Bánov, Březová, Bystřice pod Lopeníkem, Dolní Němčí,

---

³⁰ *Internetové stránky Města Uherský Brod.* Dostupné z <http://www.uherskybrod.cz/pages.aspx?rp=5&id=41&expandMenu=16>. [citováno 2013-03-15].

³¹ *Internetové stránky Města Uherský Brod.* Dostupné z <http://www.uherskybrod.cz/pages.aspx?rp=5&id=41&expandMenu=16>. [citováno 2013-03-15].

Drslavice, Horní Němčí, Hostětín, Hradčovice, Komňa, Korytná, Lopeník, Nezdenice, Nivnice, Pašovice, Pitín, Prakšice, Rudice, Slavkov, Starý Hrozenkov, Strání, Suchá Loz, Šumice, Vápenice, Veletiny, Vlčnov, Vyškovec, Záhorovice, Žitková.

Vedle hospodářského vzestupu došlo i k rozvoji kulturního života. Záslouhou Františka Resky zde vznikl Hudební spolek Dvořák s malým symfonickým orchestrem, ze sportovních spolků vynikal hlavně Sokol, ale působily zde i jiné významné sportovní spolky.

Uherský Brod patří dnes k vyspělým průmyslově kulturním městům v České republice. Nachází se zde několik kostelů, Mistra Jana Husa, Farní a Dominikánský. Dále Radnice města, Gymnázium J. A. Komenského, kašna se sochou sv. Floriana, Via Lucis, muzeum atd.

3. 1 Základní údaje o Uherském Brodu

3. 1. 1 Obyvatelstvo

Rok 2009 a 2010

Ke dni 31. 12. 2010 žilo ve městě Uherský Brod 17 042 trvale bydlících obyvatel, z toho 8 400 mužů a 8 642 žen. Oproti roku 2009 se celkový počet obyvatel snížil o 75 lidí. Na tento pokles mají vliv obyvatelé ve věku 0-14 let, kterých ubylo 6 a obyvatelé ve věku 15-65 let, kterých ubylo 157. Naopak u kategorie ve věku 65 let a více počet obyvatel stoupl o 48 lidí, tedy na 2864 obyvatel. Průměrný věk obyvatel se v tomto městě neustále zvyšuje. V roce 2010 se zvýšil na 41,4 let, z toho u mužů na 39,6 a u žen na 43,2 let.

Rok 2010 a 2011

Ke dni 31. 12. 2011 se počet trvale bydlících obyvatel opět snížil, a to na 16 835, tedy o 207 obyvatel. Na tento pokles mají opět vliv obyvatelé ve věku 0-14 let, a jedná se o pokles 47 obyvatel a obyvatelé ve věku 15-65 let o 225 obyvatel. U kategorie 65 let a více počet občanů naopak stoupl, a to o 65 osob na 2 929 obyvatel. Průměrný věk obyvatel se nezastavil ani v roce 2011, a je tedy 41,9 let, z toho muži 40,0 a ženy 43,7 let.

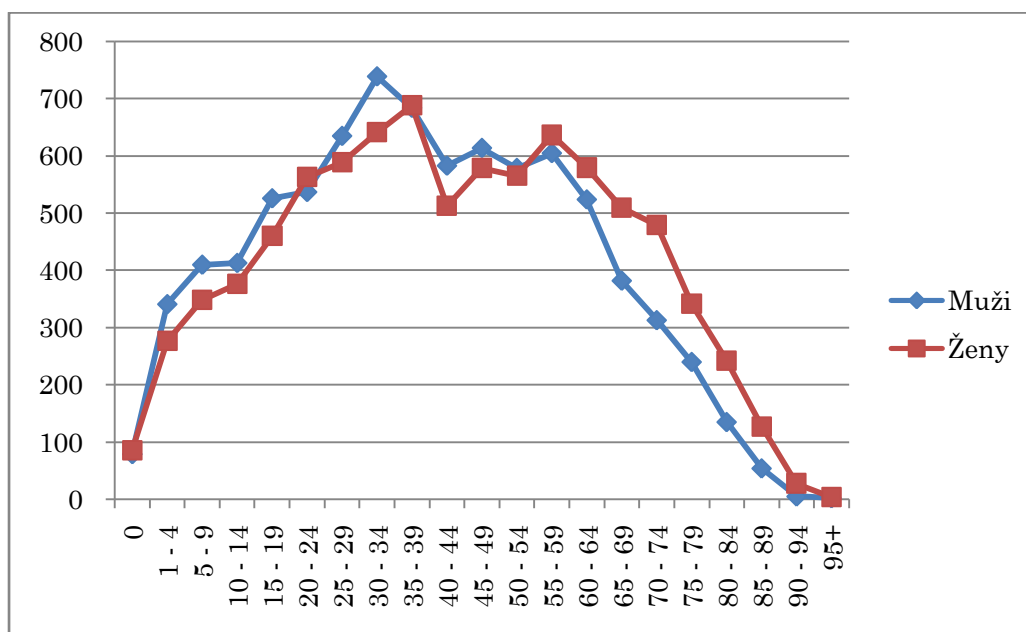
V tabulce č. 3. 1 se nachází vývoj počtu obyvatel města Uherský Brod za roky 2009-2011 a v grafech 3. 1 a 3. 2 se nachází věková struktura obyvatel za rok 2010 a 2011.

Tabulka 3. 1 Vývoj počtu obyvatel města Uherský Brod

Počet obyvatel	Rok 2009			Rok 2010			Rok 2011		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
0-14 let	2 338	1 254	1 084	2 332	1 243	1 089	2 285	1 229	1 056
15-64 let	12 003	6 114	5 889	11 846	6 026	5 820	11 621	5 923	5 698
65 let a více	2 776	1 083	1 693	2 864	1 131	1 733	2 929	1 165	1 764
Průměrný věk	41, 1	39, 3	43, 0	41, 4	39, 6	43, 2	41, 9	40, 0	43, 7

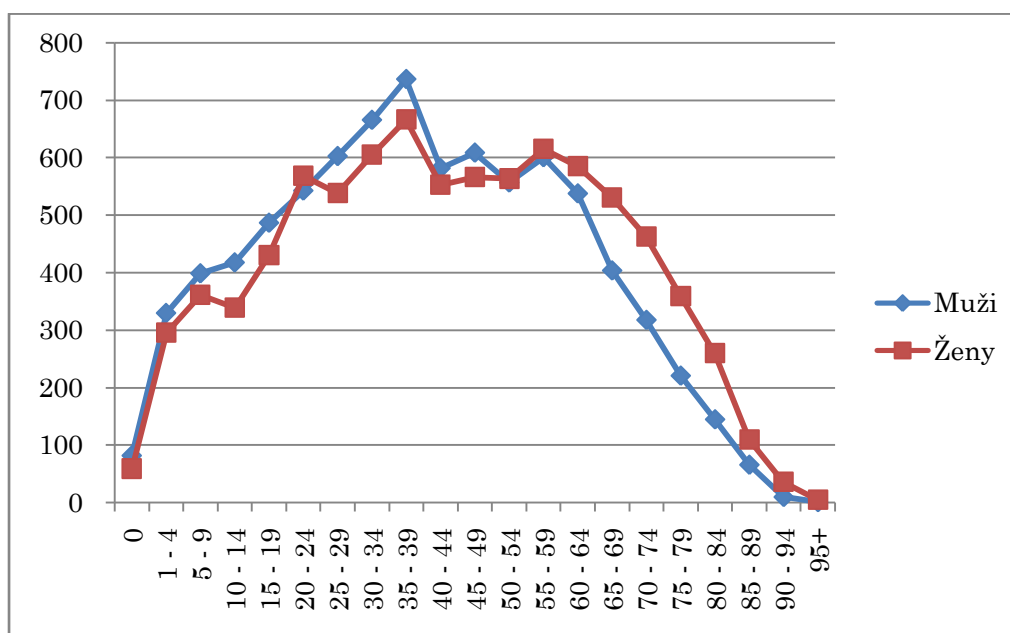
Zdroj: Věkové složení a pohyb obyvatelstva Zlínského kraje. Dostupné z < <http://www.czso.cz>>. [citováno 2013-03-15].

Graf 3. 1 Věková struktura obyvatel Uherského Brodu za rok 2010

Zdroj: Věkové složení a pohyb obyvatelstva Zlínského kraje. Dostupné z < <http://www.czso.cz>>. [citováno 2013-03-15].

Graf 3. 2 Věková struktura obyvatel Uherského Brodu za rok 2011

Zdroj: Věkové složení a pohyb obyvatelstva Zlínského kraje. Dostupné z < <http://www.czso.cz>>. [citováno 2013-03-15].

Počet obyvatel ke dni 2. 1. 2013 hlášených k pobytu v Uherském Brodě je 16 769 obyvatel, z toho v Uherském Brodě je 13 769 obyvatel, v Havřicích 910, v Těšově 1 008, v Újezdci 1 055 a Maršově 27. Počet obyvatel se tedy opět snížil.

3. 1. 2 Nezaměstnanost v Uherském Brodě

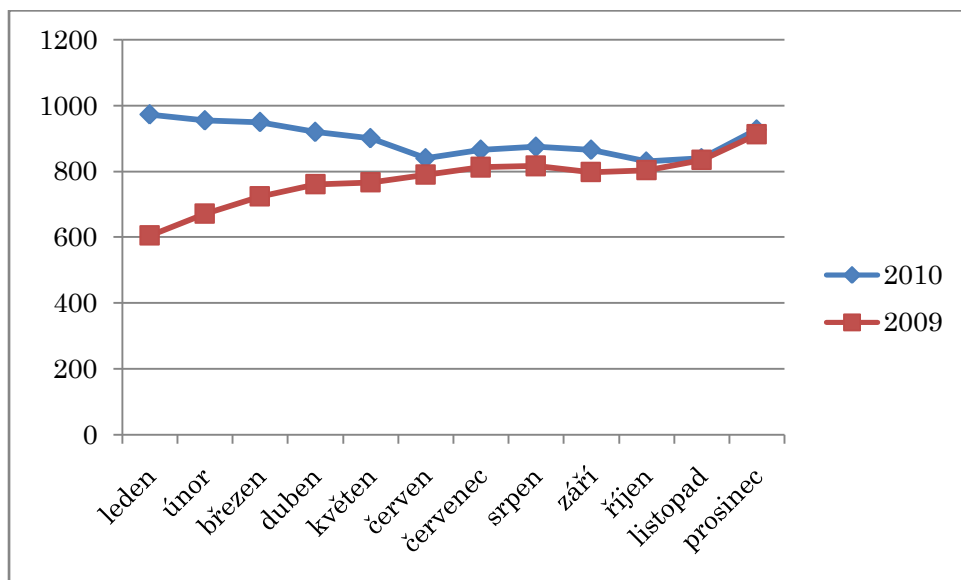
Jednotlivé kraje se liší počtem poskytovaných dávek SSP i výdaji na tyto dávky. Je to dáno i nezaměstnaností v jednotlivých krajích. Z tohoto důvodu je téma nezaměstnanost zařazena do této kapitoly.

Rok 2009 a 2010

Nezaměstnanost se v Uherském Brodě oproti roku 2009 zvýšila již na začátku roku 2010. V lednu to bylo o 368 uchazečů o zaměstnání více. V grafu 3. 3 je možno vidět postupné snižování od začátku roku do měsíce června, kdy dochází zase k postupnému zvyšování s výjimkou měsíce října. Největší nezaměstnanost byla v lednu a činila

974 dosažitelných uchazečů³². V roce 2010 bylo na Úřadě práce v Uherském Brodě evidováno průměrně měsíčně 824 uchazečů, což je ve srovnání s rokem 2009 o 48 lidí více.

Graf 3. 3 Vývoj počtu dosažitelných uchazečů

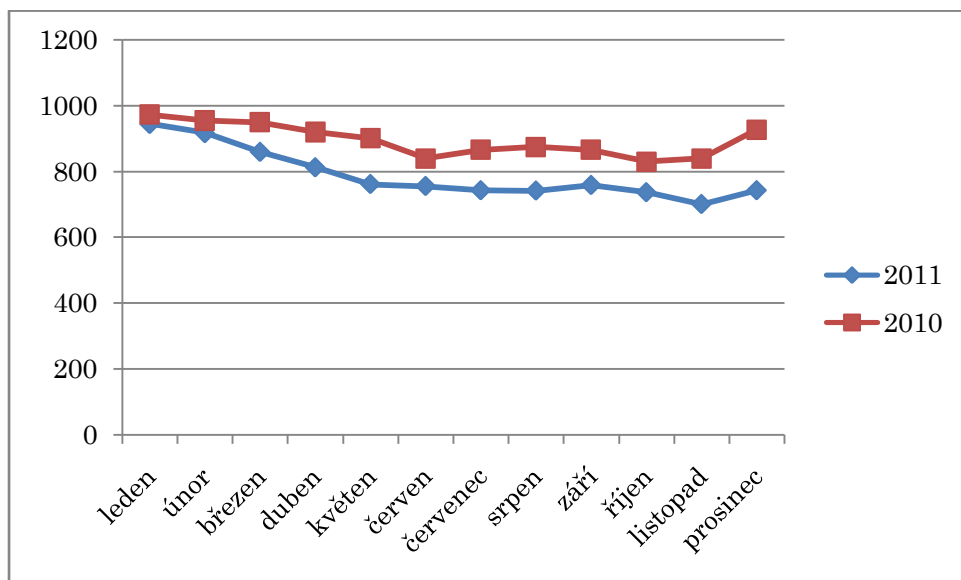
Zdroj: *Nezaměstnanost v obcích a mikroregionech*. Dostupná z < <http://portal.mpsv.cz> >. [citováno 2013-3-27].

Rok 2010 a 2011

Oproti roku 2010 se nezaměstnanost v roce 2011 nepatrně snížila. Největší nezaměstnanost byla v Uherském Brodě v měsíci lednu, kde bylo evidováno 945 uchazečů o zaměstnání. Tedy o 29 uchazečů méně než v roce 2010. Graf 3. 4 zachycuje postupné snižování nezaměstnanosti od začátku roku s výjimkou měsíce září a prosince, kdy došlo k malému zvýšení. V roce 2011 bylo na Úřadě práce v Uherském Brodě evidováno průměrně měsíčně 790 uchazečů, což je ve srovnání s rokem 2010 o 34 lidí méně.

³² Dosažitelný uchazeč je uchazeč o zaměstnání, který je schopen ihned nastoupit do zaměstnání při vhodné nabídce pracovního místa.

Graf 3. 4 Vývoj počtu dosažitelných uchazečů

Zdroj: *Nezaměstnanost v obcích a mikroregionech*. Dostupná z < <http://portal.mpsv.cz>>. [citováno 2013-3-27].

3. 2 Úřad práce Uherský Brod

Úřad práce je správním úřadem s celostátní působností a je účetní jednotkou. Úřad práce České republiky řídí Ministerstvo práce a sociálních věcí, které je jeho nadřízeným správním úřadem. Úřad práce je přístupovým místem pro zajištění elektronické komunikace v oblasti sociálního zabezpečení a zaměstnanosti mezi členskými státy Evropské unie. Úřad práce v Uherském Brodě je kontaktním pracovištěm, dále jen ÚPUB a jeho nadřazeným úřadem je krajská pobočka úřadu práce ve Zlíně.³³

3. 3 Výdaje na dávky SSP

Únor 2012 a 2013

Úřad práce v Uherském Brodě vyplatil na dávkách státní sociální podpory v únoru 2013 celkem 12 824 421 korun, což bylo o 20 739 korun více než v únoru 2012. Počet

---

³³ *Integrovaný portál MPSV*. Dostupný z < <http://portal.mpsv.cz/upcr/oup>>. [citováno 2013-3-30].

vyplacených dávek ale klesl, a to o 75 dávek na celkový počet 4 825 dávek. Počet vyplacených dávek SSP a výdaje na ně vynaložené naleznete v tabulce č. 3. 2 a 3. 3.

Tabulka č. 3. 2 Počet jednotlivých typů dávek

Typ dávky	Únor 2012	Únor 2013	Únor 2013-Únor 2012
Přídavek na dítě	2 776	2 779	3
Rodičovský příspěvek	1 349	1 310	-39
Příspěvek na bydlení	767	729	-38
Porodné	5	5	0
Pohřebné	3	2	-1
Celkem	4 900	4 825	-75

Zdroj: *Zpracováno na základě dat poskytnutých úřadem práce v Uherském Brodě.*

Tabulka č. 3. 3 Výdaje vynaložené na jednotlivé typy dávek

Typ dávky	Únor 2012	Únor 2013	Únor 2013-Únor 2012
Přídavek na dítě	1 688 630	1 716 804	28 174
Rodičovský příspěvek	8 896 724	9 042 808	146 084
Příspěvek na bydlení	2 131 828	1 989 809	-142 019
Porodné	71 500	65 000	-6 500
Pohřebné	15 000	10 000	-5 000
Celkem	12 803 682	12 824 421	20 739

Zdroj: *Zpracováno na základě dat poskytnutých úřadem práce v Uherském Brodě.*

Nejvíce dávek bylo vyplaceno na rodičovský příspěvek, na příspěvek na bydlení a na přídavek na dítě.

Přídavek na dítě se v únoru 2013 zvýšil o 3 vyplacené dávky na 2 779 dávek. Výdaje na ně byly vynaloženy ve výši 1 716 804 korun, což bylo o 28 174 korun více než v únoru 2012.

Rodičovský příspěvek se v únoru 2013 snížil o 39 dávek na počet 1 310. Při vyplácení těchto dávek bylo vynaloženo 9 042 808 korun, což bylo o 146 084 více než v roce 2012.

Příspěvek na bydlení se snížil o 38 dávek na počet 729, v únoru 2013. Výdaje se také snížily, a to o 142 019 korun na 1 989 809 korun.

Porodné se v počtu vyplacených dávek nezměnilo. Jen se v únoru 2013 změnil výdaje na ně vynaložené, a to o 6 500 korun na 65 000 korun.

Pohřebné se lišilo pouze o 1 dávku v únoru 2013, kde byly vyplaceny pouze 2 dávky ve výši 10 000 korun.

Březen 2012 a 2013

Úřad práce v Uherském Brodě vyplatil na dávkách státní sociální podpory v březnu 2013 celkem 13 237 970 korun, což bylo o 604 103 korun více než v březnu 2012. Počet vyplacených dávek stoupl, a to o 307 na celkových 5 020 dávek. Počet vyplacených dávek SSP a výdaje na ně vynaložené naleznete v tabulce č. 3. 4 a 3. 5.

Tabulka č. 3. 4 Počet jednotlivých typů dávek

Typ dávky	Březen 2012	Březen 2013	Březen 2013-Březen 2012
Přídavek na dítě	2 635	2 764	129
Rodičovský příspěvek	1 302	1 313	11
Příspěvek na bydlení	770	935	165
Porodné	3	3	0
Pohřebné	3	5	2
Celkem	4 713	5 020	307

Zdroj: Zpracováno na základě dat poskytnutých úřadem práce v Uherském Brodě.

Tabulka č. 3. 5 Výdaje vynaložené na jednotlivé typy dávek

Typ dávky	Březen 2012	Březen 2013	Březen 2013-Březen 2012
Přídavek na dítě	1 628 464	1 691 444	62 980
Rodičovský příspěvek	8 967 036	9 017 125	49 758
Příspěvek na bydlení	1 989 367	2 458 901	469 534
Porodné	39 000	45 500	6 500
Pohřebné	10 000	25 000	15 000
Celkem	12 633 867	13 237 970	604 103

Zdroj: Zpracováno na základě dat poskytnutých úřadem práce v Uherském Brodě.

Nejvíce bylo vyplaceno přídavku na dítě, rodičovského příspěvku a příspěvku na bydlení.

Poskytnuté informace ÚPUB byly pouze za měsíc únor roku 2012, 2013 a za měsíc březen roku 2012, 2013. Více informací zveřejnit odmítli z důvodu velké zatíženosti pracovníků úřadu.

Přídavek na dítě

Počet dávek přídatku na dítě za březen 2013 se zvýšil o 129 dávek a bylo na něj vynaloženo o 62 980 korun více. Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, tak výše dávky je poskytována v závislosti na věku dítěte. Od 1. ledna 2010 se výše přídatku nezměnila a činí za kalendářní měsíc, jde-li o nezaopatřené dítě ve věku do 6 let 500 Kč, od 6 do 15 let je to 610 Kč, od 15 do 26 let pak částka 700 Kč. Nejčastěji pobírají přídavek na dítě rozvedené matky, studenti a věková kategorie 1980-1989. V tabulce č. 3. 6 jsou uvedeny věkové kategorie pobírající přídavek na dítě. V měsíci dubnu 2013 již bylo podáno 48 nových žádostí o přídavek na dítě.

Tabulka č. 3. 6 Věková kategorie pobírající přídavek na dítě za březen 2013

Věková kategorie	Celkem
1960-1969	542
1970-1979	966
1980-1989	1251
1990-1995	5
Celkem	2 764

Zdroj: *Zpracováno na základě dat poskytnutých úřadem práce v Uherském Brodě.*

Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek pobíralo v březnu 2013 celkem 1313 rodičů, což je o 11 více než v březnu 2012. Na výdaje bylo vynaloženo 9 017 125 korun, což je o 49 758 korun více než v březnu 2012. Přitom ve většině případů byl rodičovský příspěvek vyplácen při péči o zdravé dítě, tedy do 4 let jeho věku. Rozšíření doby pobírání této dávky bylo nepřímou snahou o snížení míry nezaměstnanosti. Tato dávka vytváří dostatečný prostor pro zabezpečení řádné výchovy dítěte v raném věku při umožnění zvýšení finančního zabezpečení rodiny vlastní ekonomickou aktivitou pečujícího člena rodiny. Nejčastěji pobírají rodičovský příspěvek lidé ve věku 30-35 let. V měsíci březnu 2013 se vyskytlo i pár nezletilých a

studujících, kteří pobírají rodičovský příspěvek. V tabulce č. 3. 7 je uvedena věková kategorie pobírající rodičovský příspěvek. V dubnu 2013 bylo podáno 31 nových žádostí o rodičovský příspěvek.

Tabulka č. 3. 7 Věková kategorie pobírající rodičovský příspěvek za březen 2013

Věková kategorie	Celkem
1970-1979	381
1980-1989	924
1990-1995	8
Celkem	1 313

Zdroj: *Zpracováno na základě dat poskytnutých úřadem práce v Uherském Brodě.*

Příspěvek na bydlení

V měsíci březnu 2013 bylo vyplaceno 935 dávek na příspěvek na bydlení, což bylo o 165 dávek více než v březnu 2012. Na jeho výdaje bylo vynaloženo 2 458 901 korun, což bylo o 469 534 korun více než v březnu 2012. O příspěvek na bydlení si ve většině případů nepodávají žádost rodiny, které zjistily, že by měly nárok na příspěvek na bydlení v nízké výši. Toto tvrzení potvrzují poznatky z dřívějších výzkumů, podle nichž si žádost o poskytnutí příspěvku na bydlení podává asi 60% oprávněných domácností (údaj za březen 2003). Jednak je skutečností, že polovina příjemců této dávky ji pobírá v maximální výši, neboť její příjem byl nižší než životní minimum rodiny. Nejčastěji příspěvek na bydlení pobírají rodiny, lidé na úřadě práce a důchodci. U věkové kategorie se jedná o ročník 1970-1979. V tabulce č. 3. 8 je uvedena věková kategorie pobírající příspěvek na bydlení. V dubnu 2013 mají 52 nových žádostí o příspěvek na bydlení.

Tabulka č. 3. 8 Věková kategorie pobírající příspěvek na bydlení za březen 2013

Věková kategorie	Celkem
Do roku 1930	5
1930-1939	3
1940-1949	8
1950-1959	167
1960-1969	139
1970-1979	438
1980-1989	173
1990-1995	2

Zdroj: *Zpracováno na základě dat poskytnutých úřadem práce v Uherském Brodě.*

Ostatní dávky státní sociální podpory (porodné, pohřebné) představují dávky s nízkým počtem příjemců a s nízkými náklady. Porodného byly vyplaceny 3 dávky a výdaje na ně byly vynaloženy ve výši 45 500 korun za březen 2013. Pohřebného bylo vyplaceno 5 dávek ve výši 25 000 korun, za březen 2013.

3. 4 Metodika výzkumu dávek státní sociální podpory

3. 4. 1 Přípravná fáze

Cílem tohoto výzkumu je zjistit, kolik lidí pobírá dávky SSP a zda jsou spokojeni s výší dávek a se systémem státní sociální podpory.

Výzkum jsem prováděla v Uherském Brodě a v Nivnici. Nivnici jsem si vybrala z důvodu mého bydliště, protože lidé z mého okolí byli ochotní mi s vyplněním mého dotazníku pomoci.

Výzkum jsem prováděla za pomoci metody osobního dotazování formou dotazníku. Na otázku mi odpovědělo 100 respondentů. Dotazník tvoří 10 otázek.

Při tvorbě dotazníků jsem se rozhodla je rozdělit na dvě části. První část se týká pohlaví, věku, počtu dětí a rodinného příjmu. Druhá část se týká otázek o státní sociální podpoře, například pobírá-li respondent některou dávku SSP, zda je s ní spokojen apod.

Dotazník byl sestaven tak, aby byl pro všechny srozumitelný, jasný a přehledný. Nachází se v příloze č. 5.

3. 4. 2 Realizační fáze

Výzkum jsem realizovala v měsíci březnu. Dotazníky jsem zanechala na kontaktním pracovišti v Uherském Brodě, kde je lidé i vyplňovali. Dále jsem dotazníky rozdala v rodině, po známých a v ulicích Uherského Brodu a v Nivnici. Většina lidí byla ochotná a pomohla mi dotazník vyplnit hned na místě. Velká část dotazníků se mi vrátila zpět a dostala jsem se tedy na číslo 100 respondentů. Velkou zásluhu na tom má i moje známá, jež pracuje na úřadu práce a která ochotně dotazníky lidem nabízela.

4 Zhodnocení

Pro finální shrnutí je důležité zhodnotit dávky SSP a navrhnout změny, kterých by mohlo být dosaženo.

Po provedení analýzy dávek SSP byly zjištěny výdaje na ně vynaložené a počet vyplacených dávek. V Uherském Brodě je měsíčně vyplaceno cca 5 000 dávek, výdajů cca 13 000 000 korun. Po provedeném průzkumu zde budou shrnuty odpovědi na otázky z dotazníku, který je uveden v příloze č. 5.

Ve většině případů jsou dávky vypláceny ženám. Je to dáno tím, že ženy mnohem častěji chodí na úřady vyřizovat potřebné věci než muži. Věk u lidí pobírajících dávky je různý. U každé dávky převažuje jiná věková kategorie. Nejvíce však spadá do kategorie 30, 40 let a více.

Cílem další otázky bylo zjistit, kolik rodin s dětmi pobírá nějakou dávku státní sociální podpory a kolik nepobírá. Ze 100 respondentů pobírá dávky státní sociální podpory 76 rodin. Zbýlých 24 rodin nárok na dávky nemá nebo tento nárok neuplatňuje.

Nejvíce se pobírá příspěvek na bydlení z důvodu již zmíněného, že březen je měsíc, kdy je nejvíce vypláceno příspěvků na bydlení. Některé rodiny pobírají i více dávek najednou, jako například přídavek na dítě a rodičovský příspěvek. O rodičovský příspěvek si nejčastěji žádají rodiny, které mají děti 2. Pouze 9% rodin má 3 a více dětí.

Další otázkou bylo zjištěno, že většina lidí není spokojena s výší vyplacené dávky. Záleží tedy pouze na státu, jak rozhodne o výši dávek.

Také většina lidí nesouhlasila se snižováním dávek. Pouhých 8% dotázaných s tímhle krokem souhlasilo, což může být dáno tím, že tito lidé dávky nepobírají, nemají na ně nárok. Nejvíce lidí se domnívá, že existují i jiné možnosti snížení státního rozpočtu. Zde by bylo možné navrhnout například snižování platů poslancům a jejich výhod, kterými jsou nízké ceny za jídlo, dopravu, ubytování apod. Tento návrh se jevil jako dobrý a u veřejnosti se setkal s přijetím. Dalším návrhem by mohlo být zvýšení jednotlivých částek. Tento krok ale není rozumný z důvodu velkého deficitu státního rozpočtu, který stát snižuje snižováním výdajů i rušením některých dávek.

Zda jsou pracovníci na úřadech dostatečně proškolení, je také velice důležité. Musí být dobře informováni o všech dávkách a jejich výši. A musí být schopni lidem vše vysvětlit a v případě potřeby pomoci. Skoro polovina respondentů si myslí, že nejsou. Jejich názor může být založen pouze na jedné špatné zkušenosti s konkrétním pracovníkem, ale taky těch zkušeností mohou mít více.

Na závěr bych zmínila romskou menšinu. Podotýkám, že se zde nejedná o žádný rasistický podtext, spíše jde o srovnání s jiným občanem České republiky. Je skutečnost, že většina Romů nepracuje a ani se nesnaží si práci získat. I přesto že nepracují vůbec nebo pracovali jen krátkou dobu, podporu dostávají. Přičemž jiný občan České republiky na podporu nárok nemá. Romové totiž mají nárok jak na dávky státní sociální podpory, tak i na mnoho jiných sociálních podpor, které stát nabízí. Proto se v dnešní době mluví o tzv. obrácené diskriminaci-tedy diskriminaci české většiny. Většina rodin totiž přirozeně nemůže pochopit, že stát podporuje osoby, které se ani nesnaží získat práci a pracujícím občanům neustále dávky odebírají z důvodu častých změn systému státní sociální podpory.

5 Závěr

Státní sociální podpora je nedílnou součástí sociální politiky státu, kterou stát používá díky systému sociálního zabezpečení. Na uskutečňování sociálního zabezpečení vydává stát nemalé finanční prostředky.

Státní sociální podpora byla v České republice zavedena v roce 1995, kdy se jednalo o soustavu zaopatřovacích dávek poskytovaných ze státního rozpočtu určitým osobám. Při vytváření určitého pojetí systému státní sociální podpory se vycházelo ze tří základních přístupů. Za prvé se jedná o životní úroveň občanů a rodin, která bude nadále vycházet hlavně z pracovních příjmů. Druhým přístupem je, že sociálním přerozdělováním se budou usměrňovat rozdíly v příjmech, aby dávky SSP nenahrazovaly rodinné příjmy, ale aby pomáhaly řešit státem uznané sociální situace. Musí být také dodržováno hledisko účelnosti a hospodárnosti.

V bakalářské práci je státní sociální podpora zařazena do systému sociální politiky a jsou zde vysvětlovány pojmy jako sociální politika, její typy, funkce a nástroje. Také nástroje sociálního zabezpečení. Ačkoli je sociální politika popisována v první kapitole, není tato oblast hlavním tématem bakalářské práce. Je pouhým přiblížením koncepce tvorby sociálního opatření.

Státní sociální podporu tvoří 5 dávek. Přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné patří mezi dávky testované, závislé na výši příjmu v rodině, a rodičovský příspěvek, pohřebné patří mezi dávky netestované, nezávislé na výši příjmu v rodině.

Bakalářská práce se primárně zabývá analýzou dávek státní sociální podpory, na kterou má určitý význam i nezaměstnanost. Z toho důvodu je zde věnována určitá část problematice nezaměstnanosti.

Poslední kapitola je zaměřena na analýzu těchto dávek, na počet vyplacených dávek a na výdaje za ně vynaložené. Zpracované údaje jsou za měsíc únor 2012, 2013 a za duben 2012, 2013. Také je zde vytvořen dotazník, který je zaměřen na lidi, kteří pobírají dávky a jaké dávky pobírají, dále pak na spokojenost rodin s výší těchto dávek a se systémem státní sociální podpory.

V závěru bakalářské práce bylo z výzkumu zjištěno, že většina lidí není spokojena s výší dávek, kterou jim stát přispívá. Dále také si většina respondentů myslí, že pracovníci na úřadech nejsou dostatečně informováni a proškoleni, což však není pravda. Je nutné si uvědomit, že na pracovníky připadá velké množství klientů, mají na ně tedy málo času.

Právní stav zpracování bakalářské práce je platný k 10. 5. 2013.

Seznam použité literatury

Monografie

- (1) BŘESKÁ, N.; BURDOVÁ, E.; VRÁNOVÁ, L. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady k 1. 6. 2010*. Anag, 2010. 239 s. ISBN 978-80-7263-609-9.
- (2) BŘESKÁ, Naděžda, et al. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. vydání Olomouc: Anag, 2012. 224 s. ISBN 978-80-7263-739-3.
- (3) KREBS, Vojtěch, et al. *Sociální politika*. 5. vydání Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 544 s. ISBN 978-80-7357-585-4.
- (4) TRÖSTER, Petr, et al. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. vydání Praha: C. H. Beck, 2010. 382 s. ISBN 978-80-7400-322-6.

Právní předpisy

- (5) Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

Elektronické zdroje

- (6) *Integrovaný portál MPSV*. Dostupný z < <http://portal.mpsv.cz>>. [citováno 2013-3-27].
- (7) *Integrovaný portál MPSV*. Dostupný z < <http://portal.mpsv.cz/upcr/oup>>. [citováno 2013-3-30].
- (8) *Internetové stránky Města Uherský Brod*. Dostupné z <<http://www.uherskybrod.cz/pages.aspx?rp=5&id=41&expandMenu=16>>. [citováno 2013-03-15].
- (9) *Internetové stránky Ministerstva práce a sociálních věcí*. Dostupné z < http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/zivotni_min>. [citováno 2013-15-2].
- (10) *Internetové stránky Reality-name*. Dostupné z < <http://www.reality.name/prispevek-na-bydleni-2013-s-kalkulackou>>.
- (11) *Internetové stránky Výplata.cz*. Dostupné z < <http://www.vyplata.cz/statnisocialnipodpora/prispevek-na-uhradu-potreb-ditete.php>>.

(12) *Internetové stránky Výplata mezd, důchodů a sociálních dávek.* Dostupné z <<http://www.vyplata.cz/statnisocialnipodpora/soustavnapripravaditetenabudoucipovolani.php>>. [citování 2013-15-2].

Ostatní dokumenty

(13) *Věkové složení a pohyb obyvatelstva Zlínského kraje.* Dostupné z <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/vekove_slozeni_a_pohyb_obyvatelstva_zlinskeho_kraje_jeho_okresu_a_so_orp_v_roce_2010>. [citováno 2013-03-15].

(14) *Věkové složení a pohyb obyvatelstva Zlínského kraje.* Dostupné z <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/vekove_slozeni_a_pohyb_obyvatelstva_zlinskeho_kraje_jeho_okresu_a_so_orp_v_roce_2011>. [citováno 2013-03-15].

Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
SSP	státní sociální podpora
ÚPUB	Úřad práce Uherský Brod
Zákon o SSP	Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. května 2013

.....
jméno a příjmení studenta